

Vårpropositionen – Preliminära ramar för utgiftsområde 1 Rikets styrelse, m.m.

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 19 april 2001 beslutat att bereda övriga utskott tillfälle att yttra sig över

dels 2001 år ekonomiska vårproposition (2000/01:100) om den ekonomiska politiken och utgiftstaket m.m. (yrkandena 1–5) jämte eventuella motioner,

dels regeringens skrivelse 2000/01:101 Årsredovisning för staten 2000 jämte eventuella motioner,

allt i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till att avse de preliminära ramarna för utgiftsområde 1 Rikets styrelse åren 2002–2004 och motionerna 2000/01:Fi17 yrkande 5 (m), 2000/01:Fi18 yrkande 7 (kd), 2000/01:Fi19 yrkande 4 (c) och 2000/01:Fi20 yrkande 4 (fp) samt årsredovisningen för staten 2000 och motion 2000/01:Fi34 (v).

När det gäller de preliminära ramarna för åren 2002–2004 tillstyrker utskottet regeringens förslag, som innebär att ramarna för utgiftsområde 1 skall uppgå till 5 394 miljoner kronor år 2002, till 5 535 miljoner kronor år 2003 och till 5 646 miljoner kronor år 2004. Fyra partier (m, kd, c och fp) avstyrker förslagen till förmån för respektive partis förslag i varsin avvikande mening.

Konstitutionsutskottet har inga invändningar mot att årsredovisningen för staten 2000 läggs till handlingarna. Utskottet avstyrker en motion (v) om könsuppdelad statistik m.m. i statens årsredovisning. En avvikande mening (v) har anmälts.

Utskottet

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 2000/01:100 (yrkande 4) att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2002–2004 enligt tabell 6.5 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

De av regeringen föreslagna preliminära ramarna för utgiftsområde 1 Rikets styrelse åren 2002–2004 framgår av följande uppställning.

Miljoner kronor

Utfall 2000	Anslag 2001	Prognos 2001	Beräknat		
			2002	2003	2004
4 820	5 316	5 738	5 394	5 355	5 646

Enligt regeringen ökar beräknade resurser för utgiftsområdet från år 2002 med 258 miljoner kronor i jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2001. I detta belopp ingår en överföring med 24 miljoner kronor från utgiftsområde 1 till utgiftsområde 17.

Med anledning av regeringens ställningstagande till rapporten om det samlade regeringskansliets långsiktiga dimensionering Vad kostar det att regera? En studie av Regeringskansliets dimensionering nu och i framtiden (Ds 2000:27) föreslår regeringen att anslaget ökar med 160 miljoner kronor år 2002, 240 miljoner kronor år 2003 och 340 miljoner kronor år 2004. Vidare anför regeringen att beräknade resurser för utgiftsområdet för år 2002 därutöver bör öka, främst till följd av ny pris- och löneomräkning, med 98 miljoner kronor i jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2001. I detta belopp ingår den ovan nämnda överföringen från utgiftsområde 1 till utgiftsområde 17.

I propositionen aviserar regeringen sin avsikt att i budgetpropositionen för 2002 föreslå höjningar av presstödet i enlighet med förslag i tilläggsbudget. Vidare aviserar att regeringen även överväger ytterligare insatser inom pressstödsområdet.

Motioner

I följande tablå redovisas vårpropositionens och motionernas förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 1 Rikets styrelse för åren 2002–2004.

FÖRSLAG TILL RAM FÖR UTGIFTSOMRÅDE 1 RIKETS STYRELSE

Belopp i miljoner kronor

År	Propositionen	Oppositionspartiernas avvikelser från propositionens ram			
		Moderata samlingspartiet	Kristdemokraterna	Center-Partiet	Folkpartiet liberalerna
2002	5 394	-713	-297	-770	-920
2003	5 355	-1 239	-377	-776	-925
2004	5 646	-1 368	-477	-770	-1 185

Moderata samlingspartiet föreslår i sin partimotion 2000/01:Fi17 yrkande 5 (delvis) att de preliminära ramarna för utgiftsområde 1 åren 2002–2004 skall bestämmas till 4 603 miljoner kronor, 4 155 miljoner kronor respektive 4 278 miljoner kronor. Moderaterna anför att politiska partier inte skall vara beroende av staten i en demokrati och föreslår därför att partistödet avvecklas successivt. Från och med år 2003 minskas stödet till hälften av det nuvarande anslaget. År 2004 avvecklas stödet helt. Vidare anser Moderaterna att presstödet inte fyller den funktion som förespeglades när det infördes. Tidningar i ekonomiska svårigheter har inte kunnat räddas som förväntat, samtidigt som strukturförändringar försenats och konkurrensvillkoren snedvridits. Moderaterna föreslår därför att presstödet avvecklas i två steg. Det första bör tas år 2002. Resterande belopp bör därefter lyftas ur budgeten år 2003. I och med att presstödet avskaffas kommer Presstödsnämnden inte längre att fylla någon funktion. Den bör enligt Moderaterna därför avvecklas från den 1 januari 2003. För att underlätta avvecklingen av presstödet föreslår Moderaterna att reklamskatten avskaffas. När det gäller Regeringskansliet anför Moderaterna att det inte bör byggas ut i enlighet med regeringens förslag. Därutöver bör det extra anslag som innevarande år utgår till följd av ordförandeskapet i EU avvecklas helt. Moderaterna anser också att en särskild upplysningskampanj om kommunismens brott mot mänskligheten bör genomföras.

Kristdemokraterna föreslår i sin partimotion 2000/01:Fi18 yrkande 7 (delvis) att de preliminära ramarna för utgiftsområde 1 åren 2002–2004 skall bestämmas till 5 097 miljoner kronor, 4 978 miljoner kronor respektive 5 169 miljoner kronor. Kristdemokraterna framhåller att Regeringskansliet under ett antal år har tillförts betydande resurser. Utveckling och anpassning av Regeringskansliet borde enligt Kristdemokraterna i högre utsträckning kunna ske genom organisationsförändringar och rationaliseringar. Den av regeringen nu föreslagna ökningen av anslaget under åren 2002–2004 anser Kristdemokraterna därför inte bör genomföras. Utöver utebliven anslagsökning föreslår Kristdemokraterna ett besparingskrav på 50 miljoner kronor per

år. Anslaget till Regeringskansliet bör enligt Kristdemokraterna därför minskas med 210 miljoner kronor för år 2002, med 290 miljoner kronor för år 2003 och med 390 miljoner kronor för år 2004. Vidare menar Kristdemokraterna att besparingar på 6 miljoner kronor kan göras inom Datainspektionen genom effektiviseringar och avgiftsfinansierad verksamhet. Beträffande presstödet anför Kristdemokraterna att det skapas ett överskott på 109 miljoner kronor genom bl.a. nedläggningen av tidningen Arbetet. Den av regeringen föreslagna överföringen av 24 miljoner kronor till utgiftsområde 17 och ökningen på samdistributionssidan (4 miljoner kronor) accepterar Kristdemokraterna. Återstående medel på 81 miljoner kronor bör enligt Kristdemokraterna inbesparas. Sammantaget kan ramen för utgiftsområdet, enligt Kristdemokraterna, minskas med 297 miljoner kronor för år 2002, 377 miljoner kronor för år 2003 och 477 miljoner kronor för år 2004.

Centerpartiet föreslår i sin partimotion 2000/01:Fi19 yrkande 4 (delvis) att de preliminära ramarna för utgiftsområde 1 åren 2002–2004 skall bestämmas till 4 624 miljoner kronor, 4 579 miljoner kronor respektive 4 876 miljoner kronor. Centerpartiet anser att 770 miljoner kronor av de anslagna medlen under Regeringskansliet för år 2002 bör avslås. Sammanslagning av departement anser Centerpartiet borde ge minskade kostnader genom effektiviseringar under den kommande perioden. Det är enligt Centerpartiet även nödvändigt och fullt genomförbart med allmänna besparingar inom Regeringskansliet. Centerpartiet anser i motsats till regeringen att Regeringskansliet är för stort snarare än för litet. För de kommande åren är det enligt Centerpartiet därför berättigat att minska föreslagna budgetbelopp med 770, 776 respektive 770 miljoner kronor. Efter Sveriges ordförandetid i EU kommer kostnaderna inom utgiftsområdet dessutom att minska kraftigt, vilket Centerpartiet menar bör tas med i beräkningarna.

Folkpartiet liberalerna föreslår i sin partimotion 2000/01:Fi207 yrkande 4 (delvis) att de preliminära ramarna för utgiftsområde 1 åren 2002–2004 skall bestämmas till 4 474 miljoner kronor, 4 430 miljoner kronor respektive 4 461 miljoner kronor. Folkpartiet motsätter sig den expansion av Regeringskansliet som regeringen driver. Regeringen har, enligt Folkpartiet, lämnat sin tidigare argumentering att EU-ordförandeskapet krävde extra resurser och vill nu permanenta en hög utgiftsnivå i kanslihuset. Folkpartiet kan inte acceptera denna betydande utvidgning av Regeringskansliet som nu planeras. Ramen för området bör enligt Folkpartiet också bestämmas av bedömningen att såväl presstöd som partistöd kan minska jämfört med regeringens planer.

Skrivelsen

I regeringens skrivelse 2000/01:101 Årsredovisning för staten 2000 redovisas bl.a. statsbudgetens utfall år 2000. När det gäller utgiftsområde 1 anges bl.a. följande (avsnitt 4.4.1):

Miljoner kronor

Verksamhets- område	Utfall 1999	SB 2000	TB 2000	Utfall 2000	Utfall-SB 2000
Statschefen	79	80	0	80	0
Riksdagen och dess ombudsmän	981	989	0	1 005	15
Regeringen m.m.	2 574	2 648	255	2 830	182
Centrala myndigheter	49	58	0	56	-2
Mediefrågor	674	685	0	659	-26
Samarbete och ut- veckling i Östersjö- regionen	185	0	0	191	191
Summa UO 1	4 541	4 461	255	4 820	359

Utfallet uppgick till 4 820 miljoner kronor och var därmed 359 miljoner kronor (8,1 %) högre än vad som anvisades i statsbudgeten.

De högre utgifterna hänför sig, enligt regeringen, i huvudsak till två anslag: äldreanslaget från budgetåret 1999 F1 *Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen*, där förbrukningen finansieras med 191 miljoner kronor av reservationer från tidigare år och anslaget C1 *Regeringskansliet m.m.*, där skillnaden mot statsbudgeten på 174 miljoner kronor till största delen förklaras av ökade utgifter för statliga pensionsavgifter, men också av bildandet av en sammanhållen IT-organisation inom Regeringskansliet.

Motion

I motion 2000/01:Fi34 av Siv Holma m.fl. (v) begärs tillkännagivanden till regeringen om att könsuppdelat statistiken i statens årsredovisning (yrkande 1), om att integrera resultat från myndigheternas jämställdhetsarbete i statens årsredovisning (yrkande 2) och om att tillföra en jämställdhetsbilaga till statens årsredovisning (yrkande 3).

Motionärerna framhåller att alla förslag och beslut, enligt den nationella handlingsplanen för jämställdhetspolitiken, måste analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv för att klarlägga möjliga konsekvenser för kvinnor respektive män. För att detta skall vara möjligt anser motionärerna att all statistik som relaterar till individer måste vara uppdelad på kön. Den fråga som genomgå-

ende behöver ställas vid framtagandet av könsrelaterad statistik, också i statens årsredovisning, är ”Går det här att könsuppdelas?”.

Vidare anför motionärerna att Riksrevisionsverket i rapporten Jämställdhet Hur styr regeringen (RRV 2000:17) pekar på att kopplingen är otydlig mellan de övergripande jämställdhetspolitiska målen och målformuleringarna i regleringsbrev och att verket kritiserar återrapporteringskraven för att vara väl allmänt hållna. Enligt motionärerna måste målformuleringarna i regleringsbrev förtydligas och utformas på ett sådant sätt att de blir mätbara. Mynigheternas resultat behöver sedan redovisas utifrån fastställda återrapporteringskrav, och integreras i årsredovisningen.

Motionärerna anser också att det behövs en särskild kommenterad jämställdhetsbilaga till statens årsredovisning. Den bör innehålla statistik över statens förhållande till de ekonomiska skillnaderna mellan könen: olika skatteintäkters fördelning på män respektive kvinnor och fördelningen av utgifterna för socialförsäkringar, a-kassa, studiemedel osv. Motionärerna menar därtill att bilagan borde ta upp könsfördelningen bland statens anställda inom olika sektorer. Statistiken bör vara uppdelad på vanliga anställda och chefer på olika nivåer, och belysa löneskillnaderna både totalt och mellan olika grupper.

Bakgrund

Konstitutionsutskottet behandlade våren 1999, i betänkande 1998/99:KU26 Lagstiftningsprocessen, en motion (v) om könsuppdelad statistik i propositioner. Utskottet konstaterade då att regeringen hade vidtagit åtgärder för att den statistik som tas fram är könsuppdelad. Vidare förutsatte utskottet att regeringen, när så är påkallat, redovisar könsuppdelad statistik för riksdagen.

Vidare granskar utskottet kontinuerligt personalutvecklingen inom Regeringskansliet inklusive jämställdhetsfrågor (se bet. 2000/01:KU10 med vidare hänvisningar). Utskottet har i dessa sammanhang bl.a. framhållit att staten har ett ansvar som föregångare och förebild på jämställdhetsområdet (bet. 1999/2000:KU10).

Finansutskottet har vid flera tillfällen behandlat motioner rörande könsuppdelad statistik och genusperspektiv i ekonomisk analys och ekonomisk politik, senast i betänkande 2000/01:FiU2. Därvid har finansutskottet inte funnit skäl för riksdagen att göra tillkännagivanden till regeringen med hänvisning till att jämställdhetsfrågor av detta slag redan är prioriterade områden i regeringens politik. I betänkandet betonade finansutskottet vikten av att genusperspektivet blir en naturlig del i budgetprocessen och i finansplanen. Vidare framhölls att det är nödvändigt att det i beslutsunderlagen finns konsekvensanalyser utifrån ett genusperspektiv för att nå ett solidariskt, rättvist och jämställt samhälle. Finansutskottet pekade också på att ett projekt skall genomföras inom Näringsdepartementet under år 2001 vars syfte bl.a. är att utarbeta förslag till struktur för det fortsatta jämställdhetsarbetet i budgetprocessen, att visa hur en koppling kan göras mellan mål, budget och resultatredovisning samt att utveckla en strategi för uppföljning och utvärdering av jämställdhetspolitiken.

Konstitutionsutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker att riksdagen för budgetåren 2002–2004 godkänner regeringens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 1 som riktlinjer för regeringens budgetarbete. Dessa ramar föreslås uppgå till 5 394 miljoner kronor, 5 535 miljoner kronor respektive 5 646 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande innebär att utskottet avstyrker motionerna Fi17 yrkande 5 (m), Fi18 yrkande 7 (kd), Fi19 yrkande 4 (c) och Fi20 yrkande 4 (fp).

Utskottet har inga invändningar mot att regeringens skrivelse 2000/01:101 Årsredovisningen för staten 2000 läggs till handlingarna.

När det gäller frågorna om könsuppdelad statistik m.m. i statens årsredovisning, som tas upp i motion 2000/01:Fi34 (v), vill utskottet inledningsvis framhålla att det är en grundläggande princip i regeringsformen att det allmänna skall tillförsäkra män och kvinnor lika rättigheter. Redan härav följer att alla beslut bör analyseras ur jämställdhetsperspektiv innan de fattas. Som utskottet tidigare uttalat får det förutsättas att regeringen, när så är påkallat, redovisar könsuppdelad statistik för riksdagen. Även i arbetet med uppföljning och utvärdering av beslut inom samhällets olika områden är det nödvändigt att så långt som möjligt väga in jämställdhetsperspektiv. För närvarande pågår ett projekt inom Näringsdepartementet som bl.a. syftar till att visa hur en koppling kan göras mellan mål, budget och resultatredovisning samt att utveckla en strategi för uppföljning och utvärdering av jämställdhetspolitiken. Utskottet förutsätter att de frågor som tas upp i motionen övervägs i det sammanhanget. Motion 2000/01:Fi34 (v) avstyrks.

Stockholm den 15 maj 2001

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Pär Axel Sahlberg (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Mats Berglind (s), Inger René (m), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Kenth Högström (s), Björn von der Esch (kd), Per Lager (mp), Helena Bargholtz (fp), Per-Samuel Nisser (m), Peter Pedersen (v), Sven Bergström (c) och Margareta Nachmansson (m).

Avvikande meningar

Preliminära utgiftsramar åren 2002–2004 (m)

Per Unckel (m), Inger René (m), Per-Samuel Nisser (m) och Margareta Nachmanson (m) anför:

Regeringens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 1 Rikets styrelse för åren 2002–2004 och förslagen i motionerna 2000/01:Fi18 yrkande 7 (kd), 2000/01:Fi19 yrkande 4 (c) och 2000/01:Fi20 yrkande 4 (fp) bör avslås. I stället bör riksdagen bifalla Moderata samlingspartiets förslag i motion 2000/01:Fi17 yrkande 5, som innebär att de preliminära ramarna för utgiftsområdet åren 2002–2004 beräknas till 4 603 miljoner kronor, 4 155 miljoner kronor respektive 4 278 miljoner kronor.

Preliminära utgiftsramar åren 2002–2004 (kd)

Ingvar Svensson (kd) och Björn von der Esch (kd) anför:

Regeringens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 1 Rikets styrelse för åren 2002–2004 och förslagen i motionerna 2000/01:Fi17 yrkande 5 (m), 2000/01:Fi19 yrkande 4 (c) och 2000/01:Fi20 yrkande 4 (fp) bör avslås. I stället bör riksdagen bifalla Kristdemokraternas förslag i motion 2000/01:Fi18 yrkande 7, som innebär att de preliminära ramarna för utgiftsområdet åren 2002–2004 beräknas till 5 097 miljoner kronor, 4 978 miljoner kronor respektive 5 169 miljoner kronor.

Preliminära utgiftsramar åren 2002–2004 (c)

Sven Bergström (c) anför:

Regeringens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 1 Rikets styrelse för åren 2002–2004 och förslagen i motionerna 2000/01:Fi17 yrkande 5 (m), 2000/01:Fi18 yrkande 7 (kd) och 2000/01:Fi20 yrkande 4 (fp) bör avslås. I stället bör riksdagen bifalla Centerpartiets förslag i motion 2000/01:Fi17 yrkande 4, som innebär att de preliminära ramarna för utgiftsområdet åren 2002–2004 beräknas till 4 624 miljoner kronor, 4 579 miljoner kronor respektive 4 876 miljoner kronor.

Preliminära utgiftsramar åren 2002–2004 (fp)

Helena Bargholtz (fp) anför:

Regeringens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 1 Rikets styrelse för åren 2002–2004 och förslagen i motionerna 2000/01:Fi17 yrkande 5 (m),

2000/01:Fi18 yrkande 7 (kd) och 2000/01:Fi19 yrkande 4 (c) bör avslås. I stället bör riksdagen bifalla Folkpartiet liberalernas förslag i motion 2000/01:Fi20 yrkande 4, som innebär att de preliminära ramarna för utgiftsområdet åren 2002–2004 beräknas till 4 474 miljoner kronor, 4 430 miljoner kronor respektive 4 461 miljoner kronor.

Jämställdhetsperspektiv i statens årsredovisning (v)

Kenneth Kvist (v) och Peter Pedersen (v) anför:

Det är en grundläggande princip i regeringsformen att det allmänna skall tillförsäkra män och kvinnor lika rättigheter. Redan härav följer att alla beslut bör analyseras ur jämställdhetsperspektiv innan de fattas. Även i arbetet med uppföljning och utvärdering av beslut inom samhällets olika områden är det nödvändigt att så långt som möjligt väga in jämställdhetsperspektiv. Mot denna bakgrund finns det all anledning att könsuppdelat statistiken och integrera resultat från myndigheternas jämställdhetsarbete i statens årsredovisning. Vidare bör det tillföras en jämställdhetsbilaga till årsredovisningen som bl.a. innehåller statistik över statens förhållande till de ekonomiska skillnaderna mellan könen: olika skatteintäkters fördelning på män respektive kvinnor och fördelningen av utgifterna för socialförsäkringar, a-kassa, studiemedel osv. Riksdagen bör därför bifalla motion 2000/01:Fi34 (v).